

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

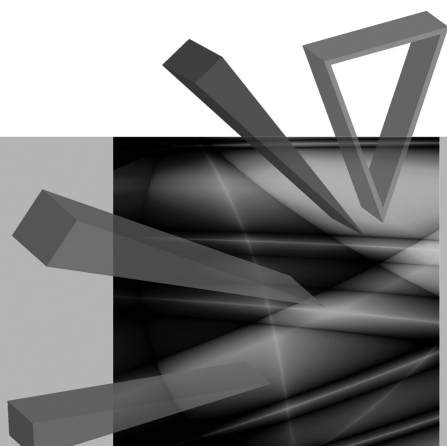
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

315

Integracja i kryzysy na lokalnych i globalnych rynkach we współczesnym świecie

Tom 1

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redakcja wydawnicza: Anna Grzybowska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: K. Halina Kocur

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-400-4 (tom 1)

ISBN 978-83-7695-327-4 (całość)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk , Współpraca gospodarcza na pograniczu polsko-czeskim – aspekty przestrzenne i instytucjonalne.....	13
Marzena Adamczyk , Rola Rady Stabilności Finansowej w zapobieganiu kryzysom finansowym.....	24
Eric Ambukita , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie wielkopolskim	33
Anna Barwińska-Małajowicz , Absolwenci szkół wyższych w kontekście (nie)dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców. Analiza porównawcza na przykładzie wybranych regionów w Polsce i Niemczech	43
Zbigniew Bentyn , Kryzys polityczny i jego logistyczne konsekwencje dla międzynarodowej sieci dostaw	54
Zbigniew Binek , Minimalizacja kosztów wprowadzenia euro w Polsce – doświadczenia krajów wchodzących do Unii Europejskiej w 2004 roku oraz rozwiązania własne	64
Joanna Bogolębska , Doświadczenia gospodarki światowej ze stanami globalnych nierównowag płatniczych w kontekście ich kryzysogenności.....	74
Jarosław Brach , Pozycja polskich międzynarodowych drogowych przewoźników ładunków na europejskim rynku drogowego międzynarodowego transportu towarowego – przyczyny sukcesu	85
Magdalena Broszkiewicz , Kreowanie wartości dla akcjonariuszy jako instrument rozwoju i kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej współczesnych rynków kapitałowych.....	105
Dominika Brzęczek-Nester , Pozycja konkurencyjna polskiego przetwórstwa przemysłowego w kontekście wyników handlu zagranicznego w latach 2006-2011	115
Katarzyna Brzozowska , Wpływ kryzysu finansowego na otoczenie regulacyjne biznesu we Włoszech	125
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> jako instrument zarządzania płynnością finansową w transnarodowych korporacjach	135
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA jako alternatywna forma integracji gospodarczej. Z perspektywy krajów postkomunistycznych	144
Anna Chrzęściewska , Determinanty rozwoju bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Indiach.....	157
Anna Czech , Kryzysy energetyczne we współczesnym świecie	167
Wioletta Czemieli-Grzybowska , Źródła finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w Europie w warunkach kryzysu	175

Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Polityka antykryzysowa Federacji Rosyjskiej na obszarze Euroazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej	184
Małgorzata Czermińska , Swobody rynku wewnętrznego oraz wspólna polityka konkurencji Unii Europejskiej a konkurencyjność przedsiębiorstw...	195
Małgorzata Domiter , Znaczenie globalnych reguł prowadzenia wymiany handlowej ze szczególnym uwzględnieniem KNU dla krajów rozwijających się	208
Jerzy Dudziński , Uwagi o działalności inwestorów finansowych na rynkach towarowych.....	223
Bartosz Fortuński , Czy energetyka światowa integruje się z założeniami polityki energetycznej Unii Europejskiej?.....	234
Elżbieta Golemska , Nowe metody zarządzania logistyką międzynarodową w procesie umiędzynarodawiania polskich przedsiębiorstw	244
Eugeniusz Gostomski , Proces tworzenia unii bankowej w krajach Eurolandu	256
Małgorzata Grącik-Zajackowski , <i>Fair trade</i> : szansa czy zagrożenie dla rozwoju krajów Południa?	267
Tomasz Gutowski , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako główny sposób inwestowania korporacji transnarodowych w Polsce	277
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , Od uniwersytetu średniowiecznego do uniwersytetu trzeciej generacji	287
Rafał Hryniewiecki , Dyplomacja energetyczna – pomiędzy teorią a praktyką	298
Małgorzata Janicka , Liberalizacja przepływów kapitałowych wobec ewolucji międzynarodowego systemu walutowego	308
Anna H. Jankowiak , Japoński model komunikacji biznesowej a otwarcie japońskiej gospodarki na globalizację	319
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Zmiany na lokalnych rynkach pracy województwa podkarpackiego w aspekcie przeobrażeń trójsektorowej struktury zatrudnienia	327
Dorota Jarema , Odpowiedź ASEM na światowy kryzys finansowy	337
Bohdan Jeliński , Fundamentalne konsekwencje kryzysu gospodarki globalnej	346
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , Kryzys finansowy 2008 – analiza percepcji kryzysu przez społeczeństwo europejskie	357
Barbara Klimas , Kryzys państwa opiekuńczego i trudności w ograniczaniu społecznych funkcji państwa	368
Artur Klimek , Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych z krajów wschodzących do Polski	378
Karolina Klupś , Przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie oraz ukraińskich inwestycji zagranicznych w latach 2004-2013	388
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Wpływ kryzysu na aktywność międzynarodową przedsiębiorstw polskich	400
Agnieszka Konopelko , Polityka Unii Europejskiej wobec krajów regionu Kaukazu Południowego w kontekście globalnego kryzysu finansowego ..	410

Radosław Koszewski , Wykorzystanie zbiorów rozmytych w selekcji kandydatów do aliansu	421
Patrycja Krawczyk , Wpływ kryzysu rynków finansowych i bankowych w XXI wieku na ocenę ratingową wybranych państw	429
Anetta Kuna-Marszałek , Budowa powiązań nauki z biznesem – przegląd badań.....	439
Jarosław Kuśpit , Efekty ekonomiczne Europejskiej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej wobec państw Europy Wschodniej w okresie kryzysu gospodarczego	450
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Kraj pochodzenia produktu we współczesnej gospodarce.....	459
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innowacyjność a konkurencyjność międzynarodowa polskich przedsiębiorstw przemysłowych. Wyniki badań.....	469
Marek Maciejewski , Wiarygodność kredytowa państw w obliczu kryzysu finansów publicznych	480
Agnieszka Majka , Zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa podkarpackiego.....	493
Dominika Malchar-Michalska , Międzynarodowy handel zbożem w krajach o niskim dochodzie i deficycie żywnościowym w obliczu światowego wzrostu cen żywności w latach 2006-2011	502
Arkadiusz Malkowski , Rola zarządzania strategicznego w budowaniu konkurencyjnego regionu transgranicznego na przykładzie Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013	513
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Creating a competitive region on the example of Pomerania Euroregion	523
Witold Małachowski , Polityka antykryzysowa Niemiec a integracja europejska	533
Jakub Marszałek , Emisja obligacji zamiennych w warunkach światowego kryzysu finansowego	545
Grzegorz Mazur , Nowy kształt powszechnego systemu preferencji celnych Unii Europejskiej	555
Lidia Mesjasz , Doświadczenia historyczne w zakresie niewypłacalności państw – wnioski dla współczesnej polityki gospodarczej.....	566
Joanna Michalczyk , Główne przesłanki bezpieczeństwa żywnościowego Polski i próba jego pomiaru.....	577
Wawrzyniec Michalczyk , Znaczenie wymiany wewnątrzgałęziowej w polskim handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi	592
Bartosz Michalski , Zaawansowanie technologiczne polskiego eksportu w pierwszej dekadzie XXI wieku	607

Tomasz Michałowski , Kryzys zadłużeniowy w strefie euro a trwałość relacji kursowej euro/frank CFA.....	619
Ewa Mińska-Struzik , Bariery rozwoju eksportu w polskich przedsiębiorstwach wysokiej techniki – wyniki badań własnych	630

Summaries

Franciszek Adameczuk , Economic cooperation in Polish-Czech border – spatial and institutional aspects.....	23
Marzena Adamczyk , The role of Financial Stability Board in preventing financial crises	32
Eric Ambukita , Foreign direct investment in Wielkopolska Voivodeship	42
Anna Barwińska-Małajowicz , High schools graduates in the context of (not) adjusting of educational offer to the employer expectations. Comparative analysis on the example of chosen regions in Poland and Germany	53
Zbigniew Bentyn , The political crisis and its logistic implications for international supply network	63
Zbigniew Binek , Minimizing the costs of introduction of euro in Poland – experience of countries entering the European Union in 2004 and own solutions.....	72
Joanna Bogolebska , The experience of global economy with global imbalances as a crisis-breeding element.....	84
Jarosław Brach , The position of Polish international road freight carriers on the European market of international road freight hauling – reasons behind the success	104
Magdalena Broszkiewicz , Creating value for shareholders as an instrument of growth and development of the investment attractiveness of modern capital markets.....	114
Dominika Brzęczek-Nester , Competitive position of Polish manufacturing in the context of foreign trade performance in the period 2006-2011	124
Katarzyna Brzozowska , The impact of financial crisis on the regulation environment in Italy	134
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> as a tool for liquidity management in transnational corporations	143
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA as an alternative form of economic integration. From the perspective of the post-communist countries.....	156
Anna Chrzęściewska , Determinants of foreign direct investment development in India.....	166
Anna Czech , Energy crises in contemporary world.....	174
Wioletta Czemieli-Grzybowska , Sources of financing small and medium enterprises in Europe during the crisis	183
Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Anti-crisis policy of the Russian Federation in the area of the Eurasian Economic Community	194

Małgorzata Czermińska , Freedom of the internal market and the common EU competition policy and competitiveness of companies.....	207
Małgorzata Domiter , The importance of global trading rules with special regard to the Most Favoured Nation clause for developing countries.....	222
Jerzy Dudziński , Remarks on financial investors' engagement on commodity markets.....	233
Bartosz Fortuński , Is the global energy integrates with EU energy policy objectives?	243
Elżbieta Golemska , New methods of logistics management in the internationalization of Polish firms.....	255
Eugeniusz Gostomski , The process of creating the banking union in the eurozone	266
Małgorzata Grącik-Zajaczkowski , Fair trade: an opportunity or a threat for the development of the South?	276
Tomasz Gutowski , Foreign direct investments as the main way of transnational corporations' investments in Poland.....	286
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , From the medieval university to the university of the third generation.....	297
Rafał Hryniewiecki , Energy diplomacy – theoretical framework and practical applications	307
Małgorzata Janicka , The liberalization of capital flows in the presence of the evolution of the international monetary system.....	318
Anna H. Jankowiak , Japanese business communication model and the opening of the Japanese economy to the process of globalization	327
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Changes on the local labor markets of the Podkarpackie Voivodeship in terms of the transformation of the three-sector structure of employment.....	336
Dorota Jarema , ASEM response to the global financial crisis	345
Bohdan Jeliński , Main consequences of global economy crisis	356
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , The crisis of 2008 – analysis of European society's perception of the phenomenon.....	367
Barbara Klimas , Crisis of the welfare state and difficulties in limiting the social functions of the state.....	377
Artur Klimek , Inflows of foreign direct investment from emerging economies to Poland.....	387
Karolina Klupś , Foreign direct investment in Ukraine and the Ukrainian foreign investment flows in the years 2004-2013	399
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Impact of economic crisis on Polish outward FDI	409
Agnieszka Konopelko , The European Union policy towards the countries of the South Caucasus region in the context of the global financial crisis.....	420
Radosław Koszewski , The use of fuzzy sets in the selection of candidates to an alliance	428

Patrycja Krawczyk , Impact of the crisis on financial and banking markets in the 21 st century on the rating of selected countries.....	438
Anetta Kuna-Marszałek , Building cooperation between science and business – literature review	449
Jarosław Kuśpit , Economic effects of the European Neighborhood Policy of the European Union towards the countries of Eastern Europe during the economic crisis	458
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Country of origin of a product in the modern economy	468
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innovativeness and international competitiveness of Polish industry. Research outcomes	479
Marek Maciejewski , The reliability of the states in the face of public finance crisis	492
Agnieszka Majka , Diversification of investment attractiveness of counties in the Podkarpackie Voivodeship.....	501
Dominika Malchar-Michalska , International cereal trade in Low-Income Food-Deficit Countries in the context of the world food price surge 2006-2011 ..	512
Arkadiusz Malkowski , Strategic management in building the competitive region on the example of Cross-border Co-operation Operational Programme of the Republic of Poland and the Czech Republic 2007-2013....	522
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Budowa konkurencyjnego regionu na przykładzie Euroregionu Pomerania.....	532
Witold Malachowski , Anti-crisis policy of Germany and European integration	544
Jakub Marszałek , Convertible bonds issuance in the time of world financial crisis	554
Grzegorz Mazur , A new shape of the Generalised System of Preferences of the European Union	565
Lidia Mesjasz , State insolvency – historical experience and lessons for current economic policy.....	576
Joanna Michalczyk , Main determinants of Poland’s food security and an attempt of its measuring	591
Wawrzyniec Michalczyk , The importance of intra-industry exchange in Polish foreign trade in agri-food products	606
Bartosz Michalski , Technological advancement of Polish exports in the first decade of the 21 st century	618
Tomasz Michałowski , Debt crisis in the eurozone and the sustainability of the euro/CFA franc rate.....	629
Ewa Mińska-Struzik , Barriers for exporting activities in Polish high-tech enterprises – own study results	640

Bartosz Michalski

Uniwersytet Wrocławski

ZAAWANSOWANIE TECHNOLOGICZNE POLSKIEGO EKSPORTU W PIERWSZEJ DEKADZIE XXI WIEKU

Streszczenie: Artykuł odnosi się do kwestii zaawansowania technologicznego polskiego eksportu w latach 2001-2011. Autor podjął w nim próbę analizy ewolucji tej cechy na podstawie danych na 4-cyfrowym poziomie dezagregacji w ramach Nomenklatury Scalonej, dokonując stosownego zaklasyfikowania poszczególnych sekcji zgodnie z podziałem i metodologią przyjętą przez UNCTAD. W głównej części rozważań zidentyfikowano kierunki specjalizacji eksportowej polskiej gospodarki oraz dziedziny o najsilniejszej ujawnionej przewadze komparatywnej. Pozwoliło to sformułować wnioski odnoszące się do prawdopodobnych przyczyn takiego rozwoju sytuacji oraz potencjalnych zagrożeń.

Słowa kluczowe: eksport, handel międzynarodowy, kapitałochłonność, technologiczna intensywność, Polska.

1. Wstęp

Pierwsza dekada XXI wieku przyniosła polskiej gospodarce szereg wyzwań mających charakter zarówno szans, jak i zagrożeń wzmacniających oraz osłabiających jej potencjał rozwojowy, a w szerszym wymiarze także konkurencyjny. Z jednej strony wynikają one z podjętych jeszcze w latach 90. XX wieku strategicznych decyzji ukierunkowanych na uzyskanie członkostwa w Unii Europejskiej (UE, ówczesnej Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej), z drugiej zaś z odczuwalnych konsekwencji ogólnoświatowego kryzysu finansowo-gospodarczego, który ujawnił potężną skalę zaniedbań, zwłaszcza w sektorze finansów publicznych, jako konsekwencji od dawna postulowanych, ale zaniechanych reform. W rezultacie polska gospodarka w latach 2001-2011 rozwijała się nierównomiernie (zob. tab. 1).

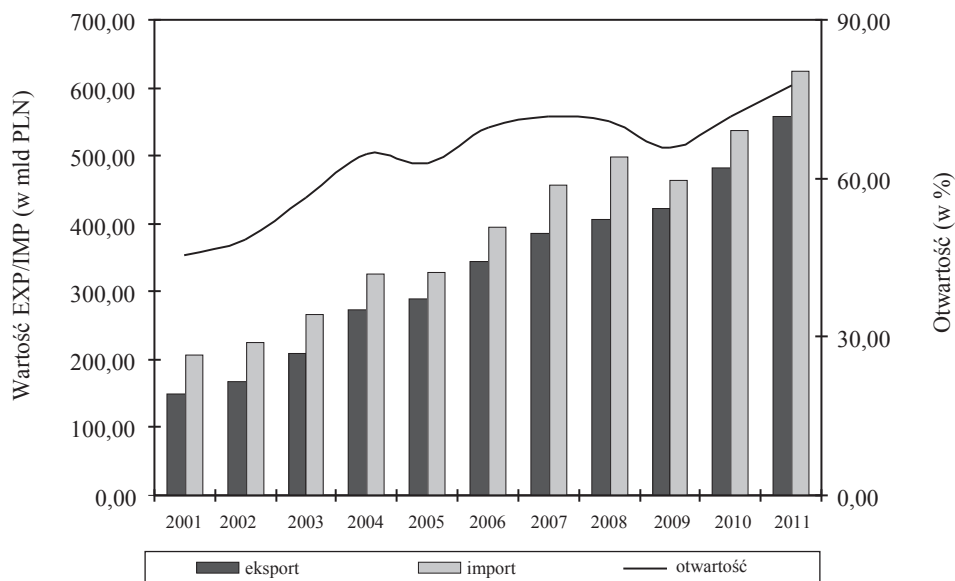
Jedną z istotniejszych cech strukturalnych charakterystycznych dla analizowanego okresu jest ponadto wyraźnie rosnące otwarcie polskiej gospodarki na wymianę handlową z zagranicą, o czym świadczy ewolucja wskaźnika otwartości (zob. rys. 1)¹. Taki stan rzeczy pozwala z kolei przypuszczać, że w strukturze polskiej

¹ Suma wartości eksportu i importu podzielona przez wartość PKB w danym roku.

Tabela 1. Dynamika realna produktu krajowego brutto w latach 2001-2011

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Rok poprzedni =100										
Spożycie	102,3	103,0	102,7	104,3	102,7	105,7	104,6	106,1	102,0	103,5	102,1
Akumulacja brutto	86,6	92,8	103,3	114,7	101,4	116,1	124,3	104,0	88,5	109,3	110,3
Popyt krajowy	98,7	101,0	102,8	106,2	102,5	107,3	108,7	105,6	98,9	104,6	103,8
PKB	101,2	101,4	103,9	105,3	103,6	106,2	106,7	105,1	101,8	103,9	104,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Rok 2011*, Warszawa, 26 stycznia 2012, s. 6.

Rys. 1. Wartość polskiego eksportu i importu oraz wskaźnik otwartości w latach 2001-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, http://www.stat.gov.pl/gus/wskazniki_makroekon_PLK_HTML.htm (dostęp: 14.02.2013).

wymiany także zaszły głębokie przekształcenia. Z tego powodu rozważania zostały poświęcone kwestii zaawansowania technologicznego polskiej oferty eksportowej, zidentyfikowaniu prawdopodobnych przyczyn tych zmian oraz wskazaniu obszarów, w których zmiany okazały się najistotniejsze.

2. Czynnikiochłonność eksportu a zagadnienie międzynarodowej konkurencyjności gospodarki. Uwagi metodologiczne

Analiza zmian technologicznego zaawansowania polskiego eksportu związana jest – jak już wspomniano wyżej – z szerszym kontekstem nie tylko wzrostu/rozwoju gospodarczego, lecz także międzynarodowej konkurencyjności polskiej gospodarki. Mimo istniejących wątpliwości, natury zarówno akademickiej (teoretycznej), jak i praktycznej, cecha ta jest definiowana jako zdolność konkurencyjna (konkurencyjność czynnikowa) oraz pozycja konkurencyjna (konkurencyjność wynikowa)². Wobec tego można przyjąć, że na konkurencyjność składają się określone zdolności:

- zdolność przyciągania mobilnych czynników produkcji (*ability to attract*), stymulujących wzrost i rozwój gospodarczy,
- zdolność sprzedawania (*ability to sell*) jako potwierdzenie wysokiej jakości krajowej oferty,
- zdolność elastycznego dostosowania (*ability to adjust*), istotna w kontekście reakcji na zjawiska kryzysowe,
- zdolność osiągnięcia zakładanych rezultatów (*ability to achieve*).

Wobec takiej perspektywy badawczej zmiany w technologicznym zaawansowaniu polskiego eksportu można uznać głównie za wypadkową tych wszystkich zdolności³. Zasadne wydaje się oczekiwanie, że zarówno okres przedakcesyjny, jak i samo członkostwo w Unii Europejskiej stanowiły bardzo silny bodziec pobudzający restrukturyzację polskich przedsiębiorstw zainteresowanych uczestnictwem w międzynarodowej wymianie i tym samym w międzynarodowym podziale pracy.

Istotnym zagadnieniem jest także napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB), spośród których istotna część była/jest realizowana jako element korporacyjnych strategii zakładających utworzenie w Polsce oddziałów będących elementem globalnych łańcuchów produkcyjnych, uczestniczących przez to w kształtowaniu określonych strumieni wymiany międzynarodowej i mających tym samym wpływ na ich strukturę (technologiczne zaawansowanie). Warto również sprawdzić, na ile potwierdziły się formułowane przed laty prognozy dotyczące konkurencyjności polskiego eksportu w przekroju branż uznawanych wówczas za dziedziny polskiej specjalizacji eksportowej⁴.

² Oprócz tego rozróżnienia można wprowadzić cały szereg kategorii pochodnych. Zob. szerzej: M. Gorynia (red.), *Kompendium wiedzy o konkurencyjności*, PWN, Warszawa 2009.

³ W odniesieniu do ostatniej z nich przy założeniu, że zmiany strukturalne przebiegają na podstawie jakiegoś spójnego programu strategicznego, konsekwentnie realizowanego w ciągu lat.

⁴ Zob. J. Ziemięcki, K. Żukrowska, *Konkurencja a transformacja w Polsce. Wybrane aspekty polityki gospodarczej*, SGH, Warszawa 2004. Cytowani autorzy wskazywali, iż w przypadku Polski silnym potencjałem konkurencyjnym dysponowały następujące sektory: meble, statki, łodzie, konstrukcje pływające, miedź, pojazdy mechaniczne osobowe, wyroby żelazne i stalowe walcowane, produkty drewniane, papier i tektura.

Na potrzeby prowadzonych rozważań przyjęto cezury czasowe pozwalające podzielić cały badany okres na trzy etapy: przedakcesyjny (2001-2003), wczesnego członkostwa w UE i dynamicznego wzrostu gospodarczego (2004-2008) oraz kryzysowy (2009-2011). Analizę przeprowadzono na podstawie danych źródłowych pozyskanych z baz Międzynarodowego Centrum Handlu (*International Trade Centre – ITC*)⁵ w przekroju sekcji, tj. na 4-cyfrowym poziomie dezagregacji danych na podstawie nomenklatury scalonej (*Harmonised System – HS*). Podziału sekcji o różnym poziomie technologicznego zaawansowania (czynnicochłonności)⁶ dokonano na podstawie klasyfikacji przyjętej przez Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (*United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD*)⁷, korzystając ze stosownych tabel konwersji statystyki prowadzonej według Standardowej Klasyfikacji Handlu Międzynarodowego (*Standard International Trade Classification – SITC*) na dane opracowywane według Nomenklatury Scalonej (HS).

W opracowaniu przedstawiono główne tendencje w zaawansowaniu technologicznym polskiego eksportu jako całości. Przedstawiono ewolucję tej cechy oraz sprawdzono, czy – a jeśli tak, to w których sekcjach/gałęziach z grupy *high-tech* – Polska ma ujawnioną przewagę komparatywną (*Revealed Comparative Advantage – RCA*)⁸.

Zakładając, że wzrostowi gospodarczemu towarzyszą pozytywne zmiany strukturalne (rozwój gospodarczy) oraz że są one także wywołane presją konkurencyjną z zewnątrz (jako rezultat liberalizacji światowej wymiany), można wskazać, iż znajdują one swoje odzwierciedlenie w czynnikochłonności eksportu. Wynika to z efektu identyfikowania, pozyskiwania, transferowania, kumulowania, aktualizowania oraz wdrażania nowej wiedzy i doświadczeń na poziomie samych przedsiębiorstw, które usprawniają dzięki temu model własnej organizacji i funkcjonowania, systematycznie czyniąc go przez to dostosowanym do nowych wyzwań. Konkurencja uznawana jest w tym kontekście za skutecznego weryfikatora poprawności założonych i przyjętych do realizacji działań. To z kolei sprawia, że w wymiarze międzynarodowym przedsiębiorstwo jest w stanie utrzymać lub powiększyć własny stan posiadania, dowodząc w ten sposób własnej konkurencyjności lub jej braku.

Sama konkurencyjność firm (wymiar mikro) nie znajduje jednakże automatycznego przełożenia na konkurencyjność całej gospodarki (wymiar makro), bowiem wpływ na nią mają choćby jakość otoczenia instytucjonalnego, stan infrastruktury (wymiar mezo), jak i szeroko rozumiane czynniki społeczno-kulturowe (wymiar

⁵ <http://www.intracen.org/exporters/trade-statistics> (dostęp: 16.08.2012).

⁶ Sekcje/branże surowco- i pracochłonne, *low-tech*, *mid-tech* oraz *high-tech*.

⁷ <http://unctadstat.unctad.org/UnctadStatMetadata/Classifications/Methodology&Classifications.html> (dostęp: 26.10.2012).

⁸ Ze względu na ograniczenia redakcyjne całkowicie pominięto problematykę wymiany wewnętrznej (Intra-Industry Trade, IIT), której poziom także świadczy o intensywności technologicznej wymiany oraz włączeniu krajowych podmiotów w korporacyjne/globalne sieci produkcji.

meta). Wszystkie te sfery ewoluują pod wpływem zmian w otoczeniu międzynarodowym, co sprawia, że międzynarodowa konkurencyjność gospodarki jest wypadkową wielu różnych – kontrolowalnych i niekontrolowalnych – elementów⁹.

3. Zmiany w zaawansowaniu technologicznym polskiego eksportu w okresie 2001-2011

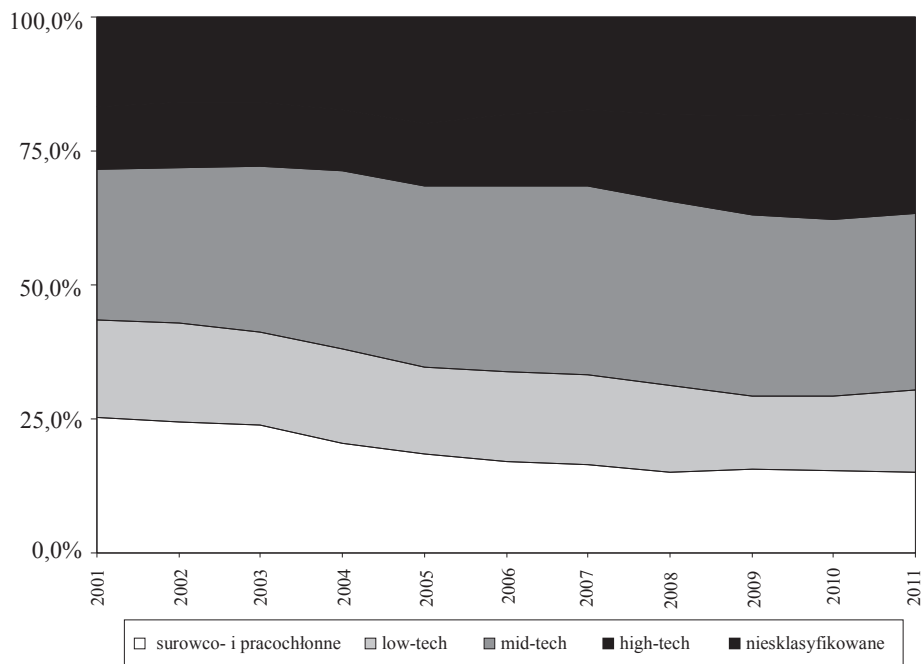
Analizując ewolucję technologicznego zaawansowania polskiego eksportu w pierwszej dekadzie XXI wieku, zauważyć należy pozytywne zmiany jakościowe (zob. rys. 2). Wyraźnie spadł udział dóbr surowco- i pracochłonnych (w ciągu badanego okresu z 25,1 do 15,1%). Znaczny spadek ich udziału nastąpił zwłaszcza po przystąpieniu Polski do UE, by w etapie kryzysowym ustabilizować się. Mała także – choć nieznacznie – udział dóbr *low-tech*, tj. o niskim zaangażowaniu kapitału (spadek z 18,4 do 15,4%). Wzrastały natomiast udziały dóbr *mid-tech* i *high-tech*, tj. o średnim i wysokim zaangażowaniu kapitału (odpowiednio z 28 do 32,9%¹⁰ oraz 11,8 do 17,3%). Te drugie zaczęły widocznie zwiększać swój udział dopiero od roku 2007, a także podczas etapu kryzysowego (choć już nieco wolniej), co można prawdopodobnie tłumaczyć pewnym rodzajem okresu przejściowego. Był on potrzebny na przystosowanie się do warunków funkcjonowania na Jednolitym Rynku Europejskim¹¹, rozpoznanie możliwych kierunków współpracy, napływ inwestycji zagranicznych oraz włączenie w międzynarodowe sieci produkcji. Nie mniej istotną kwestię stanowiło także zdefiniowanie swojej pozycji wobec konkurentów z krajów trzecich w ramach reżimu Unii Europejskiej, determinującego kształt i zastosowanie instrumentów wspólnej polityki handlowej.

Pogłębiona analiza danych dotycząca polskiego eksportu w latach 2001-2011 na podstawie klasyfikacji HS na 4-cyfrowym poziomie dezagregacji danych pozwala określić (zob. tab. 2), które sekcje/branże w roku 2001 (przyjmując go za rok bazo-

⁹ Przywołać można choćby najpopularniejsze rankingi oceny międzynarodowej konkurencyjności gospodarki, których autorzy w różny sposób definiują ramę koncepcyjną tej oceny. Zob.: IMD, *The World Competitiveness Scoreboard*, <http://www.imd.org/research/publications/wcy/index.cfm> (dostęp: 15.02.2013); WEF, *The Global Competitiveness Index*, <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness> (dostęp: 15.02.2013); The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, *Doing Business 2012, Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises*, Washington 2012. Spośród polskiej literatury przedmiotu warto wskazać następujące pozycje: J. Misala, *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki narodowej*, PWE, Warszawa 2011; E.M. Pluciński, *Konkurencyjność strukturalna polskiej gospodarki na wspólnym rynku Unii Europejskiej*, Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005; W. Bieńkowski, *Studies on national competitiveness at the time of globalization and economic integration; some critical remarks on the issues*, „Optimum – Studia Ekonomiczne” 2007, nr 1(33); A. Lipowski, *Some fallacies in the interpretation of competitiveness*, „Optimum – Studia Ekonomiczne” 2007, nr 3(35); A. Wziątek-Kubiak, *Międzynarodowa specjalizacja a konkurencyjność*, „Ekonomista” 2001, nr 4.

¹⁰ W roku 2007 było to nawet 35,3%.

¹¹ Udział krajów europejskich w polskim eksporcie w latach 2001-2011 był średnio na poziomie 90,96% (w tym do UE-27 w badanym okresie na poziomie 79,68%).

Rys. 2. Zaawansowanie technologiczne polskiego eksportu w latach 2001-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ITC, <http://www.intracen.org/exporters/trade-statistics> (dostęp: 16.08.2012).

wy) dysponowały udziałem przekraczającym 1% i jak się te udziały kształtowały w ciągu kolejnych lat (w zestawieniu przyjęto lata 2004, 2009 oraz 2011 jako lata określające granice poszczególnych etapów).

Na podstawie tych danych widać, że dość znacznie spadły udziały wszystkich ważnych w roku 2001 sekcji/branż praco- i surowcochłonnych¹² oraz *low-tech* (z wyjątkiem miedzi¹³). Udziały dóbr *mid-tech* (głównie przemysł motoryzacyjny, a także elektryczny) i *high-tech* (produkcja monitorów, rzutników, telewizorów) pozostały stabilne lub rosły, co świadczy o wyraźnym kierunku zmian zarówno strukturalnych, jak i samej specjalizacji eksportowej.

Ciekawych obserwacji dostarcza także analiza przeprowadzona wstecz, tj. z jakiego pułapu w sensie wielkości udziałów w polskim eksporcie w przekroju bada-

¹² Przyczyną była rosnąca konkurencja niskokosztowych producentów z Azji/Chin.

¹³ W badanym okresie surowiec ten zdrożał jednak kilkukrotnie, co przy wartościowym ujęciu eksportu może wpływać na obecność tej sekcji/branży w zestawieniu. W sektorze stoczniowym widać natomiast silne pogorszenie sytuacji po przystąpieniu do Unii Europejskiej, spowodowane nieskuteczną restrukturyzacją tej branży (*vide* spór z Komisją Europejską dotyczący zasadności pomocy publicznej czy poszukiwanie tajemniczych inwestorów w Katarze).

Tabela 2. Najważniejsze sekcje polskiego eksportu w roku 2001 i ich udziały do roku 2011

Sekcja (kod HS)	Grupa	Udział procentowy			
		2001	2004	2009	2011
2701	niesklas.	2,59	1,87	0,70	0,61
2710	niesklas.	1,26	0,93	0,88	1,96
4818	S+P	1,03	0,78	0,83	0,74
6203	S+P	1,03	0,58	0,30	0,23
6204	S+P	1,53	0,81	0,45	0,41
7308	<i>low-tech</i>	1,30	1,24	1,16	0,95
7403	<i>low-tech</i>	1,05	1,08	1,24	1,59
8408	<i>mid-tech</i>	3,64	3,87	1,74	1,90
8528	<i>high-tech</i>	2,56	1,67	4,92	3,26
8544	<i>mid-tech</i>	2,07	2,16	1,39	1,51
8703	<i>mid-tech</i>	3,99	5,74	7,08	5,17
8704	<i>mid-tech</i>	1,05	1,17	0,94	1,07
8708	<i>mid-tech</i>	2,90	4,16	4,87	4,82
8901	<i>low-tech</i>	2,93	3,48	1,77	1,99
8906	<i>low-tech</i>	2,15	0,12	0,24	0,09
9401	S+P	3,58	3,71	2,70	2,58
9403	S+P	3,18	2,63	1,96	1,83

Legenda: S+P: grupa surowco- i pracochłonna; kody HS: 2701 – Węgiel, 2710 – Oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, 4818 – Papier toaletowy, wata celulozowa, włókna celulozowe, 6203 – Garnitury, komplety, marynarki, spodnie męskie/chłopięce, 6204 – Kostiumy, komplety, zakłady, suknie, spódnice, spodnie damskie/dziewczęce, 7308 – Konstrukcje i części konstrukcji z żeliwa lub stali, 7403 – Miedź rafinowana i stopy miedzi, 8408 – Silniki spalinowe wysokoprężne i średnioprężne, 8528 – Monitory i rzutniki, aparatura odbiorcza dla telewizji, 8544 – Drut izolowany, kable oraz pozostałe izolowane przewody elektryczne, 8703 – Pojazdy samochodowe osobowe, 8704 – Pojazdy samochodowe ciężarowe, 8708 – Części i akcesoria do ciągników oraz pojazdów silnikowych, 8901 – Linowce pasażerskie, łodzie wycieczkowe, promy, statki towarowe, barki oraz podobne jednostki pływające, 8906 – Jednostki pływające, włączając okręty wojenne i łodzie ratunkowe, 9401 – Meble do siedzenia, 9403 – Meble i ich części.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ITC, <http://www.intracen.org/exporters/trade-statistics> (dostęp: 16.08.2012).

nich lat zaczynały sekcje/branże, które na koniec pierwszej dekady XXI wieku dysponowały udziałem przekraczającym 1% (zob. tab. 3). W porównaniu z rokiem 2001 wśród głównych sekcji/branż polskiego eksportu o surowco- i pracochłonnym charakterze pozostał jedynie przemysł meblarski¹⁴, zaś w grupie *low-tech*, mimo poważnych problemów, przemysł stoczniowy. Z satysfakcją można odnotować, że sekcji o średniej i wysokiej kapitałochłonności oraz udziale przekraczającym 1% było

¹⁴ Ponadto węgiel (choć formalnie gałąź niesklasyfikowana pod względem czynnikochłonności) został zastąpiony przez koks (HS 2704).

w roku 2011 o trzy więcej w porównaniu z rokiem 2001 – głównie za sprawą przemysłu motoryzacyjnego¹⁵. W grupie *high-tech* pojawił się także przemysł farmaceutyczny oraz maszynowy.

Tabela 3. Najważniejsze sekcje polskiego eksportu w roku 2011 i ich udziały od roku 2001

Sekcja (kod HS)	Grupa	Udział procentowy			
		2001	2004	2009	2011
2704	niesklas.	0,91	1,81	0,79	1,54
2710	niesklas.	1,26	0,93	0,88	1,96
3004	<i>high-tech</i>	0,37	0,38	1,06	1,08
4011	<i>mid-tech</i>	0,97	1,00	1,10	1,32
7403	<i>low-tech</i>	1,05	1,08	1,24	1,59
8408	<i>mid-tech</i>	3,64	3,87	1,74	1,90
8471	<i>high-tech</i>	0,16	0,17	2,11	1,35
8528	<i>high-tech</i>	2,56	1,67	4,92	3,26
8544	<i>mid-tech</i>	2,07	2,16	1,39	1,51
8703	<i>mid-tech</i>	3,99	5,74	7,08	5,17
8704	<i>mid-tech</i>	1,05	1,17	0,94	1,07
8708	<i>mid-tech</i>	2,90	4,16	4,87	4,82
8901	<i>low-tech</i>	2,93	3,48	1,77	1,99
9401	S+P	3,58	3,71	2,70	2,58
9403	S+P	3,18	2,63	1,96	1,83

Legenda: S+P: grupa surowco- i pracochłonna; kody HS: 2704 – Koks i półkoks, 3004 – Leki złożone z produktów zmieszanych lub niez mieszanych, 4011 – Opony pneumatyczne, 8471 – Maszyny do automatycznego przetwarzania danych i urządzenia do nich. Pozostałe kody HS jak w tab. 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ITC, <http://www.intracen.org/exporters/trade-statistics> (dostęp: 16.08.2012).

Kolejną część analizy technologicznego zaawansowania polskiego eksportu poświęcono zidentyfikowaniu wzrostów i spadków obrotów handlowych w danym etapie (przedakcesyjnym, unijnym, kryzysowym) w sekcjach/gałęziach zaliczanych do *mid-tech* oraz *high-tech*, przy średnim udziale danej sekcji/gałęzi w strukturze eksportu na poziomie 0,7% (zob. tab. 4). Przy tak zdefiniowanych kryteriach brzegowych w grupie tej ponownie znalazły się ww. sekcje oraz cztery nowe. To z kolei ponownie potwierdza trend w specjalizacji w ramach międzynarodowego podziału pracy. Pamiętać należy jednocześnie, że te gałęzie, jakkolwiek wymagają znacznych nakładów kapitałowych dla wygenerowania wartości dodanej (wytworzenia dobra finalnego), bazują w przypadku Polski także na zatrudnieniu osób nisko i średnio

¹⁵ Jednocześnie dane pozwalają zidentyfikować wyraźny trend specjalizacji Polski w przemyśle motoryzacyjnym (pojazdy gotowe, części do nich), głównie jednak za sprawą działalności zagranicznych koncernów.

wykwalfikowanych, stanowiących uzupełnienie (w sensie podstawowych prac) dla zastosowanych technologii i obsługujących procesy pomocnicze. Warto więc zwrócić uwagę na fakt, iż ZIB realizowane w Polsce przez korporacje z sektora motoryzacyjnego, maszynowego czy elektrycznego, kierowały się głównie motywami kosztowymi (wysokość płac i obciążeń podatkowych), a także koniecznością bycia obecnym na strategicznie ważnym (w perspektywie rosnących dochodów konsumenckich) rynku. Patrząc na te procesy przez pryzmat celów rozwojowych polskiej gospodarki i lokalizacji tychże ośrodków (głównie w specjalnych strefach ekonomicznych), można stwierdzić, że te inwestycje miały zmniejszyć (rozwiązać) problem bezrobocia strukturalnego w regionach najbardziej nim zagrożonych.

Tabela 4. Zmiany obrotów najważniejszych pozycji z grupy *mid-tech* i *high-tech* w latach 2001-2011

	Grupa	2001-2003 sekcje (kod HS; zmiana w %)	2004-2008 sekcje (kod HS; zmiana w %)	2009-2011 sekcje (kod HS; zmiana w %)
Wzrosty obrotów	<i>mid-tech</i>	4011 (63,4%), 8408 (63%), 8409 (83,7%), 8536 (76%), 8544 (82,4%), 8703 (58,8%), 8708 (109,6%)	4011 (130,6%), 8408 (33%), 8544 (115%), 8703 (134,6%), 8704 (155,9%), 8708 (173,1%)	4011 (61,4%), 8408 (46,5%), 8544 (45,5%), 8702 (2,2%), 8704 (53,1%), 8708 (32,8%)
	<i>high-tech</i>	8528 (22,1%)	8528 (378,9%), 8529 (211%)	3004 (36,7%), 8529 (31,5%)
Spadki obrotów	<i>mid-tech</i>	8704 (-38,6%)	-	8703 (-2%)
	<i>high-tech</i>	-	-	8471 (-14,3%), 8528 (-11,2%),

Legenda: kody HS: 8409 – Części do silników, 8529 – Części do aparatury transmisyjnej i odbioru, 8536 – Urządzenia elektryczne poniżej 1000 V, 8702 – Pojazdy silnikowe do przewozu powyżej 10 osób. Pozostałe kody HS jak w tab. 2 i 3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ITC, <http://www.intracen.org/exporters/trade-statistics> (dostęp: 16.08.2012).

Ostatnim etapem badań było sprawdzenie, czy Polska (według danych za rok 2011) dysponowała ujawnionymi przewagami komparatywnymi (RCA)¹⁶ w grupie sekcji/gałęzi *high-tech*. Ich obecność można uznać za jeden z ważniejszych elementów determinujących międzynarodową pozycję konkurencyjną Polski (zob.

¹⁶ Teoretyczne rozważania na temat wskaźnika RCA, jego odmian i kontrpropozycji zob. szerzej m.in. T.H. Vollrath, *A theoretical evaluation of alternative trade intensity measures of revealed comparative advantage*, „Weltwirtschaftliches Archiv”, Bd. 127/1991; H. Bowen, *On the theoretical interpretation of indices of trade intensity and revealed comparative advantage*, „Weltwirtschaftliches Archiv”, Bd. 119/183, J.P. Neary, *Competitive versus Comparative Advantage*, “The World Economy” 2003, vol. 26, no. 4; E. Siggel, *International competitiveness and comparative advantage: a survey and a proposal for measurement*, “Journal of Industry, Competition and Trade” 2006, vol. 6.

tab. 5). Spośród 267 sekcji określanych mianem *high-tech* polska gospodarka miała w roku 2011 ujawnioną przewagę ($RCA > 1$) w 56, a ich łączny udział w polskim eksporcie wyniósł 9,62%. Jednakże w tej grupie była tylko jedna (!) sekcja (HS 8528; $RCA = 5,06$)¹⁷, której udział przekraczał 1%. Świadczyć to może o wciąż nieustabilizowanej (nieugruntowanej) pozycji sekcji *high-tech* w polskim eksporcie.

Tabela 5. Sekcje *high-tech* o największej ujawnionej przewadze komparatywnej (RCA) w strukturze polskiego eksportu w roku 2011

–	Sekcje (kod HS)	Skumulowany udział (w %)
$RCA > 5$	1109, 2813, 2824, 2839, 3306, 8528	3,47
$5 \geq RCA > 4$	2803, 3916	0,27
$4 \geq RCA > 3$	3214, 3304, 3307, 3401, 3501, 3602, 3801, 3917, 9028, 9107, 9402	1,81
$3 \geq RCA > 2$	ogółem 12 sekcji/branż	2,11
$2 \geq RCA > 1$	ogółem 25 sekcji/branż	1,95

Legenda: 1109 – Gluten pszenny, 2803 – Węgiel (sadze oraz inne postacie węgla), 2813 – Siarczki niemetalu, 2824 – Tlenki ołowiu, 2839 – Chlorany i nadchlorany, 3214 – Preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów itp., 3304 – Preparaty kosmetyczne lub upiększające oraz preparaty do pielęgnacji skóry, 3306 – Preparaty do higieny zębów lub jamy ustnej, 3307 – Preparaty perfumeryjne, kosmetyczne lub toaletowe, 3401 – Mydło, 3501 – Kazeina, 3602 – Gotowe materiały wybuchowe, 3801 – Grafit sztuczny, 3916 – Przędza jednowłóknowa (monofilament), 3917 – Rury, rurki, przewody i węże oraz ich wyposażenie, 8528 – Monitory i rzutniki, aparatura odbiorcza dla telewizji, 9028 – Gazomierze, liczniki do cieczy lub energii elektrycznej, 9107 – Włączniki czasowe, 9402 – Meble lekarskie, chirurgiczne, dentystyczne lub weterynaryjne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ITC, <http://www.intracen.org/exporters/trade-statistics> (dostęp: 16.08.2012).

Na podstawie powyższych danych sekcjami/branżami, w ramach których Polska ma wysokie wartości RCA (pow. 3), są m.in.: przemysł chemiczny i kosmetyczny, produkcja tworzyw sztucznych, sprzętu pomiarowego i medycznego. Ich niskie udziały w polskim eksporcie mogą z kolei sugerować niedostateczne wykorzystanie (a tym samym ewentualną rezerwę) ich potencjału eksportowego i konkurencyjnego.

4. Podsumowanie

Analiza technologicznego zaawansowania polskiej oferty eksportowej dostarcza zarówno optymistycznych, jak i pesymistycznych wniosków. Te pierwsze są związane z faktem systematycznie dokonujących się zmian, w rezultacie których obserwowany jest coraz wyższy poziom kapitałochłonności polskiego eksportu. Pozwala to – pamiętając o dalszym wzmacnianiu przedmiotowej i geograficznej dywersyfikacji

¹⁷ Również głównie za sprawą koncernów zagranicznych, które zainwestowały w Polsce. Warto jednocześnie pamiętać o potencjalnym zagrożeniu dla tej sekcji wynikającym ze spadku wartości eksportu, jaki wystąpił w jej obrębie w latach 2009-2011 (zob. tab. 4).

struktury eksportu¹⁸ – zmniejszać ryzyko negatywnych zmian w otoczeniu zewnętrznym (szoków zewnętrznych) oraz samych wahań cenowych, które mogłyby niekorzystnie wpłynąć na tempo wzrostu gospodarczego i towarzyszących mu zmian strukturalnych w warunkach rosnącej otwartości polskiej gospodarki.

Z drugiej strony globalne spowolnienie gospodarcze wymusiło na korporacjach transnarodowych przededefiniowanie ich strategii i modeli ekspansji, co wiąże się z realnym niebezpieczeństwem delokalizacji i rekonfiguracji ich sieci produkcyjnych. Dla Polski może to generować (i generuje) napięcia na lokalnych i regionalnych rynkach pracy, związane ze zmniejszaniem produkcji i „wymuszaniem” przez inwestorów zagranicznych nowych form wsparcia uzasadnianych problemami wynikającymi z kryzysu.

Ponadto wydaje się, że polski eksport *mid-tech* i *high-tech* zależy głównie od aktywności kapitału zagranicznego¹⁹. W takiej sytuacji należy negatywnie ocenić brak jasnej strategii rozwoju przemysłowego/reindustrializacji określonych dziedzin na bazie krajowego kapitału. Stanowiłoby to pewną alternatywę dla napływu inwestorów zagranicznych. Martwi również brak przebijającej się poza wąskie grono specjalistów poważnej debaty poświęconej tym kwestiom²⁰.

Jakkolwiek sam wzrost udziałów sekcji *mid-tech* i *high-tech* jest zjawiskiem pozytywnym, należy mieć także na uwadze fakt, że ich pozycja – patrząc przez pryzmat wartości wskaźnika RCA i udziałów w samym eksporcie – nie wydaje się szczególnie silna.

Oprócz zasugerowanego wzmocnienia projektów biznesowych realizowanych w tym obszarze przez polski kapitał warto rozważyć także wzmocnienie selektywności w zakresie pozyskiwania ZIB. Przyjęcie takiego modelu działania musi jednakże iść w parze z wysiłkiem modernizacyjnym w obszarze szeroko rozumianej edukacji oraz kształcenia zawodowego. Poważny problem stanowią tutaj odgórny (urzędniczy) model redystrybucji środków celem stymulowania innowacyjności oraz wyraźne tendencje ku centralizacji kompetencji w zakresie zarządzania strukturami²¹. Mało prawdopodobne jest bowiem w realiach współczesnej gospodarki, otwartej na współpracę z zagranicą i tym samym wpływ otoczenia zewnętrznego, efektywne stymulowanie jej rozwoju i niezbędnych zmian przez nieelastyczne ze swojej natury struktury biurokratyczne.

¹⁸ Zwłaszcza w obrębie tej drugiej cechy pożądane byłoby dalsze zmniejszanie uzależnienia od gospodarki niemieckiej. W ciągu pierwszej dekady XXI wieku udział Niemiec w polskim eksporcie spadł z 35 do 25,81%.

¹⁹ Pogląd ten należałoby zweryfikować w toku pogłębionych badań nad strukturą ZIB w Polsce.

²⁰ Pewnego rodzaju sugestią, uwzględniającą różnice kontekstu historycznego, może być tutaj odwołanie się do świadomości i dojrzałości elit politycznych II RP w kwestii programowego podejścia do modernizacji i restrukturyzacji kraju. Zob.: E. Kwiatkowski, *Dysproporcje. Rzecz o Polsce przeszłej i obecnej*, Wydawnictwo Czytelnik, Warszawa 1989.

²¹ Zob. szerzej *Raport o innowacyjności polskiej gospodarki 2011. Go Global!*, <http://2011.kongresig.pl/aktualnoci/84-raport-o-innowacyjnoci-polskiej-gospodarki.html> (dostęp: 19.02.2013).

Literatura

- Bieńkowski W., *Studies on national competitiveness at the time of globalization and economic integration; some critical remarks on the issues*, „Optimum – Studia Ekonomiczne” 2007, nr 1(33).
- Bowen H., *On the theoretical interpretation of indices of trade intensity and revealed comparative advantage*, „Weltwirtschaftliches Archiv”, Bd. 119/1983.
- Główny Urząd Statystyczny, *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Rok 2011*, Warszawa, 26 stycznia 2012.
- Gorynia M. (red.), *Kompendium wiedzy o konkurencyjności*, PWN, Warszawa 2009.
<http://2011.kongresig.pl>
<http://unctadstat.unctad.org>
<http://www.imd.org>
<http://www.intracen.org>
<http://www.stat.gov.pl>
<http://www.weforum.org>
- IMD, *The World Competitiveness Scoreboard*.
- Kwiatkowski E., *Dysproporcje. Rzecz o Polsce przeszłej i obecnej*, Wydawnictwo Czytelnik, Warszawa 1989.
- Lipowski A., *Some fallacies in the interpretation of competitiveness*, „Optimum – Studia Ekonomiczne” 2007, nr 3(35).
- Misala J., *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki narodowej*, PWE, Warszawa 2011.
- Neary J. P., *Competitive versus Comparative Advantage*, “The World Economy” 2003, vol. 26, no. 4.
- Pluciński E.M., *Konkurencyjność strukturalna polskiej gospodarki na wspólnym rynku Unii Europejskiej*, Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005.
- Raport o innowacyjności polskiej gospodarki 2011. Go Global!*
- Siggel E., *International competitiveness and comparative advantage: a survey and a proposal for measurement*, “Journal of Industry, Competition and Trade” 2006, vol. 6.
- The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, *Doing Business 2012, Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises*, Washington 2012.
- WEF, *The Global Competitiveness Index*.
- Vollrath T.H., *A theoretical evaluation of alternative trade intensity measures of revealed comparative advantage*, „Weltwirtschaftliches Archiv”, Bd. 127/1991.
- Wziętek-Kubiak A., *Międzynarodowa specjalizacja a konkurencyjność*, „Ekonomista” 2001, nr 4.
- Ziemięcki J., Zukrowska K., *Konkurencja a transformacja w Polsce. Wybrane aspekty polityki gospodarczej*, SGH, Warszawa 2004.

TECHNOLOGICAL ADVANCEMENT OF POLISH EXPORTS IN THE FIRST DECADE OF THE 21ST CENTURY

Summary: The paper addresses the issue of technological advancement of Polish exports in the years 2001-2011. The author attempted an analysis aimed at how this feature had been evolving by making use of international trade data at 4-digit of desaggregation level of the Harmonised System and then by grouping respective sections according to the UNCTAD's methodology and classification. In the main part of the paper the author identified directions of exports specialisation of the Polish economy and sections with the highest revealed comparative advantages. It made possible to formulate conclusions referring to the likely reasons of this development of the situation and potential threats.

Keywords: exports, international trade, capital intensity, technological intensity, Poland.